

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Norsk Romsenter
Postboks 113 Skøyen
0212 Oslo

Deres ref	Vår ref	Dato
	16/6704	17.01.17

Statsbudsjettet 2017: Tildelingsbrev til Norsk Romsenter

1. Innledning	1
2. Regjeringens langsiktige mål og strategier	2
3. Mål og prioriteringer i 2017	2
4. Føringer og oppdrag i 2017	3
5. Styringsdialog gjennom året	5
6. Budsjettvedtak og fullmakter for 2017	6
Vedlegg 1: Styringsparametere og rapporteringskrav	8
Vedlegg 2: Styringskalenderen for 2017	12
Vedlegg 3: fullmakter 2017	16
Vedlegg 4: Registreringsskjema for tilstandsrapportering – kjønn og mangfold	17

1. INNLEDNING

Nærings- og fiskeridepartementet viser til Innst. 8 S (2016–2017) og Prop. 1 S (2016–2017) for Nærings- og fiskeridepartementet og meddeler med dette Stortingets budsjettvedtak og departementets styringssignaler for Norsk Romsenter i 2017.

Tildelingsbrevet fastsetter mål, prioriteringer og resultatkrav for Norsk Romsenter i 2017. Brevet gir også enkelte faglige føringer og spesifiserer konkrete oppdrag med

leveranse i 2017, men gir ikke en uttømmende oversikt over etatens oppgaver. Etatens myndighet, ansvar og faste oppgaver framgår av hovedinstruks for styringen av Norsk Romsenter, fastsatt 19.06.2014.

I tillegg til tildelingsbrevet og hovedinstruksen gjelder følgende styringsdokumenter av flerårig karakter:

- Regelverk for tilskudd til kontingent i European Space Agency og tilskudd til internasjonal romvirksomhet fastsatt 14. oktober 2008
- Retningslinjer for ordningen med offentlige tilskudd til nasjonale følgeprogrammer fastsatt 1. juli 2014
- Regelverk for forvaltning av tilskudd til nasjonal infrastruktur og tekniske aktiviteter fastsatt 1. juli 2014
- Regelverk for tilskudd til norsk deltakelse i utbyggingen av det europeiske satellittnavigasjonssystemet Galileo fastsatt 16. mars 2010

For øvrig gjelder Reglement for økonomistyring i staten, Bestemmelser om økonomistyring i staten og føringene fastsatt i Prop. 1 S (2016–2017).

Departementet tar forbehold om at etaten innenfor gjeldende budsjetttrammer kan bli pålagt enkelte oppgaver i tillegg til de som er beskrevet i dette brevet. I slike tilfeller vil det sendes tillegg til tildelingsbrev.

2. REGJERINGENS LANGSIKTIGE MÅL OG STRATEGIER

Målene for norsk romvirksomhet er fastsatt i Meld. St. 32 (2012-2013) *Mellom himmel og jord: Norsk romvirksomhet for næring og nytte*. Hovedmålet for den norske satsingen på romvirksomhet er at virksomheten skal være et verktøy for norske interesser. Det er satt fire delmål for satsingen:

- Lønnsomme bedrifter, vekst og sysselsetting
- Dekning av viktige samfunns- og brukerbehov
- Bedre utnyttelse av internasjonalt samarbeid om romvirksomhet
- God nasjonal forvaltning av norsk romvirksomhet

Meldingen fastsetter videre at Norsk Romsenter skal være statens strategiske, samordnende og utøvende organ for å sikre en effektiv utnyttelse av verdensrommet til beste for det norske samfunnet. Det skal arbeides for at offentlige investeringer i romvirksomhet forvaltes kostnadseffektivt og fører til størst mulig samfunnsnytte. Satsingen skal bidra til økt konkurransevne og verdiskapning i norsk næringsliv. Videre skal det arbeides for at romvirksomhet bidrar til å realisere regjeringens mål for andre politikkområder, slik som nordområdene, klima- og miljøpolitikk, samfunnsikkerhet, transport og forskning.

3. MÅL OG PRIORITERINGER I 2017

3.1 Mål

Norsk Romsenter skal bidra til å realisere målene for norsk romvirksomhet, slik de er fastsatt i Meld. St. 32 (2012-2013) *Mellom himmel og jord: Norsk romvirksomhet for*

næring og nytte. For å oppnå disse overordnede målene for politikkområdet er følgende mål definert for Norsk Romsenter:

Mål

- **Maksimal utnyttelse av deltakelse i ESAs programmer**
- **Maksimal nytte av Norges deltakelse i EUs romprogrammer**
- **Videre utvikling av nasjonal rominfrastruktur**
- **Effektiv offentlig forvaltning og verdiskapning også utenfor romsektoren**
- **Anerkjent rådgiver for norsk forvaltning og næringsliv**

Norsk Romsenter skal sikre at målene oppnås med effektiv ressursbruk og at lover og regler overholdes, jf. § 4 i økonomiregelverket.

Styringsparametere og rapporteringskrav følger i vedlegg 1.

3.2 Prioriteringer 2017

I 2017 skal Norsk Romsenter særlig prioritere følgende oppgaver:

- Styrking av Norges industriretur i den europeiske romorganisasjonen ESA
- Ivaretagelse av Norges interesser i EUs romprogrammer, herunder Galileo og EGNOS, Copernicus og Horisont 2020
- Tilrettelegging for at romvirksomhet og rominfrastruktur skal kunne bidra til å løse nasjonale brukerbehov
- Bidra til å utvikle norsk politikk innen romvirksomhet
- Gjennom rådgivningsvirksomhet bidra til å styrke utnyttelsen av generelle forsknings- og innovasjonsvirkemidler inn mot romsektoren og utnytte synergieffekter overfor andre næringer
- Bidra til utarbeidelsen av en nasjonal romstrategi og oppfølgingen av denne

Romvirksomhet er et sterkt sektorovergripende politikkfelt. Departementet legger derfor stor vekt på samordning mellom Norsk Romsenter og andre offentlige aktører, herunder Norges forskningsråd, Innovasjon Norge, Kystverket, Kartverket, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Meteorologisk institutt, Nasjonalt senter for romrelatert opplæring, Space Norway AS, Andøya Space Center AS, StatSat AS, Forsvarets forskningsinstitutt, Forsvaret og Nasjonal sikkerhetsmyndighet.

4. FØRINGER OG OPPDRAG I 2017

Regjeringen varslet Stortinget i budsjettforslaget for 2017 at den skal legge frem en nasjonal romstrategi i 2017. Norsk Romsenter skal i 2017 bistå NFD i utformingen og oppfølgingen av den nasjonale romstrategien.

I 2016 ble det igangsatt en konseptvalgsutredning (KVU) for satellittkommunikasjon i nordområdene som skal ferdigstilles i 2017. Romsenteret skal fortsette å bistå NFD i utarbeidelse av beslutningsgrunnlag for arktisk satellittkommunikasjon i 2017.

Norge er i forhandlinger med EU om tilgang på den krypterte posisjoneringstjenesten PRS i navigasjonssystemet Galileo. Norsk Romsenter skal i 2017 bistå UD og NFD i arbeidet med å ferdigstille en avtale om norsk deltakelse i Galileo PRS.

GOVSATCOM er et samarbeid mellom den europeiske romorganisasjonen ESA, European Defence Agency (EDA) og EU, for utvikling av sikker satellittkommunikasjon. Norsk Romsenter skal i 2017 utrede norske interesser knyttet til GOVSATCOM, og muligheter for norsk deltakelse i programmet.

Norsk Romsenter skal i 2017 forberede og støtte opp under en eventuell oppstart av norsk deltagelse i FNs Committee on the Peaceful Uses of Outer Space (COPUOS).

Faste leveranser og frister for disse går frem av styringskalenderen, jf. vedlegg 2.

4.1 Digitalisering og effektivisering (fellesføring for alle statlige virksomheter)

Norsk Romsenter skal arbeide systematisk med å utnytte tildelte ressurser bedre og øke produktiviteten. Digitalisering av arbeidsprosesser og tjenester (digitalt førstevalg) er et sentralt virkemiddel i dette arbeidet, sammen med f.eks. omorganisering, prosessforbedring og annen bruk av teknologi.

I årsrapporten skal Norsk Romsenter gjøre rede for iverksatte og planlagte effektiviseringstiltak. Det skal her fremgå at tiltak som inneholder digitalisering av arbeidsprosesser og tjenester er særlig vurdert. Det skal også gjøres rede for hvordan effektiviseringsgevinstene av tiltakene hentes ut, slik at de kan omdisponeres til prioriterte områder.

Vi viser til Kommunal- og moderniseringsdepartementets rundskriv H-3/17, som gir en utdypende forklaring på hvordan fellesføringen skal forstås og hvordan virksomhetenes resultater skal gjengis i årsrapportene. Vi minner samtidig om Kommunal- og moderniseringsdepartementets oppdaterte digitaliseringsrundskriv (H-09/16), som er en sammenstilling av pålegg og anbefalinger for digitaliseringen i offentlig sektor.

Nærings- og fiskeridepartementet understreker at det offentlige i utgangspunktet ikke skal gjøre selv det markedet kan gjøre bedre og mer effektivt. Ved utvikling, forvaltning og drift av digitale løsninger må virksomheten ta stilling til hva de skal utføre selv gjennom intern organisering og ansettelse, og hva som helt eller delvis skal overlates til eksterne aktører. Statlige virksomheter skal derfor utvikle en egen sourcingstrategi i det omfang det er relevant, jf. pålegg i Digitaliseringsrundskrivet (H-09/16).

4.2 Samfunnssikkerhet og beredskap

Norsk Romsenter skal ha etablert nødvendig grunnsikring for beskyttelse av verdier, og ha oppdaterte krise-/beredskapsplaner for å sikre god håndtering og kontinuitet ved uforutsette hendelser. Planene skal bygge på risikoerkjennelse, verdivurdering og skadevurdering ut fra ansvars- og arbeidsområdet.

Norsk Romsenter skal ha etablert rutiner for styring og kontroll med informasjonssikkerheten. Informasjonssikkerhetsarbeidet skal innrettes på en systematisk, målrettet og dokumenterbar måte, og være en integrert del av virksomhetens øvrige internkontrollrutiner. Informasjonssikkerheten skal være i samsvar med nasjonal strategi og handlingsplan. Gjeldende føringer og krav til ikt-sikkerhet skal følges opp på grunnlag av råd fra sikkerhetsmyndighetene.

Det skal gjennomføres regelmessige øvelser med bakgrunn i planverket. Øvelser skal dokumenteres og evalueres. Det skal også foretas årlig revisjon og evaluering av sikkerhetstilstanden, som legges fram for virksomhetens leder.

Vi ber om at virksomheten etter anmodning fra departementet medvirker i utvikling og implementering av Nasjonalt rammeverk for digital hendelseshåndtering.

For informasjon som faller inn under sikkerhetsloven med forskrifter skal det være etablert tiltak og rutiner i henhold til dette regelverket, basert på risiko- og sårbarhetsvurderinger. Det skal regelmessig vurderes om det er aktuelt å foreslå utpeking av skjermingsverdig(e) objekt(er).

Virksomheten har ansvar for utpekt(e) skjermingsverdige(e) objekt(er) og skal videreføre og i nødvendig utstrekning forbedre sikkerhetstiltak.

4.3 Mangfold og likestilling

Det er et mål for regjeringen at alle skal ha like muligheter og frihet til å treffe egne valg, uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, nedsatt funksjonsevne og seksuell orientering. Offentlige myndigheter har plikt til å fremme likestilling og hindre diskriminering på sitt virkeområde. Det skal tilbys likeverdige tjenester til hele befolkningen. Ansatte bør også gjenspeile mangfoldet i befolkningen. Veilederen "Hvordan fremme likestilling og hindre diskriminering", som ligger på www.ldo.no, gir en nærmere beskrivelse av ansvar og krav til rapportering, samt eksempler på mulige tiltak.

Departementet understreker at arbeidet for mangfold og likestilling videreføres i 2017. Arbeidet skal omtales i årsrapporten for 2017 og senere år. Departementet vil følge opp status for virksomhetens arbeid for å fremme mangfold og likestilling i styringsdialogen i løpet av året.

5. STYRINGSDIALOG GJENNOM ÅRET

Den årlige styringsdialogen mellom Nærings- og fiskeridepartementet og Norsk Romsenter består av følgende faste møter og hoveddokumenter:

- Departementets tildelingsbrev
- Norsk Romsenters tertialrapporter
- Norsk Romsenters årsrapport
- Risikovurdering og økonomirapport per 30.08
- Norsk Romsenters budsjettinnspill
- Departementets referater fra møter med Norsk Romsenter

Norsk Romsenter plikter å informere departementet umiddelbart ved vesentlige avvik. Med vesentlige avvik menes alvorlige forhold eller hendelser som hindrer etaten i å nå sine mål, indikasjoner på at forbruk vil avvike vesentlig fra tildelte budsjettammer, og brudd på sentrale lover og regler. Etaten skal orientere departementet umiddelbart om saker med mulig mediemessig eller politisk interesse. Departementet tar forbehold om at etaten innenfor gjeldende budsjettammer kan bli pålagt enkelte oppgaver i tillegg til de som er beskrevet i dette brevet.

Norsk Romsenter representerer, fremmer og ivaretar Norges interesser i internasjonalt samarbeid om romvirksomhet. Departementet skal holdes løpende orientert om dette arbeidet og om utviklingstrekk av betydning for Norge.

En styringskalender med tidspunkt for etatsstyringsmøter og frister og krav til leveranser er vedlagt.

6. BUDSJETTVEDTAK OG FULLMAKTER FOR 2017

6.1 Budsjettedtak

For Norsk Romsenter er det fattet budsjettedtak på kap.922.

Utgifter

(i 1 000 kr)

Kap. 922 Romvirksomhet	
Post	
50 Norsk Romsenter	67 601
70 Kontingent i European Space Agency (ESA)	211 950
71 Internasjonal romvirksomhet	419 280
72 Najonale følgemidler, <i>kan overføres</i>	15 000
73 EUs romprogrammer	280 200
74 Nasjonal infrastruktur og tekniske aktiviteter, <i>kan overføres</i>	40 300
Sum kap. 922	1 034 331

Norsk Romsenters oppdrag vedrørende Regjeringens klima- og skoginitiativ finansieres med 2 mill. kroner over Klima- og miljødepartementets budsjett, betalingskrav vedrørende oppdraget rettes til KLD direkte.

Norsk Romsenter har ansvar for å planlegge virksomheten i 2017 slik at målene kan nås innenfor de bevilgningsrammer som er gitt i dette brevet (jf. Reglement for økonomistyring i staten § 9 og Bestemmelser om økonomistyring i staten, pkt. 2.2.).

Det følger av §5 i Stortingets bevilgningsreglement at utgiftsbevilgninger ikke kan overskrides eller brukes til andre formål enn forutsatt av Stortinget, med mindre det er gitt eksplisitt fullmakt om noe annet, jf. punkt 6.2 under.

6.2 Budsjetfullmakter

Tilsagnsfullmakt

Norsk Romsenter gis fullmakt til å gi tilsagn om tilskudd på 44,4 mill. euro i tillegg til eksisterende bevilgning, for å delta i de frivillige programmene til Den europeiske romorganisasjonen ESA. Samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar skal likevel ikke overstige 81,24 mill. euro

Det bes om særskilt rapportering om utnyttelsen av fullmakten i forklaringene til statsregnskapet.

6.3 Finansielt rammeverk

Det vises til Bestemmelsene om økonomistyring i staten pkt. 3.4.2. Norsk Romsenter skal føre periodisert virksomhetsregnskap. Fra og med 2016 er det et krav at alle statlige virksomheter som fører periodisert virksomhetsregnskap, skal følge statens regnskapsstandarder (SRS), jf. nærmere retningslinjer i Finansdepartementets rundskriv R-114/2015-2 av 23.11.2015.

6.4 Tildeling

I tråd med kravene i § 7 i Reglement for økonomistyring i staten og føringene gitt i dette tildelingsbrevet, blir bevilgningene på kapitel 922 stilt til disposisjon for Norsk Romsenter.

Med hilsen

Arne Benjaminsen (e.f.)
ekspedisjonssjef

Kjetil Kolsrud Jåsund
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi: Riksrevisjonen

VEDLEGG 1: STYRINGSPARAMETERE OG RAPPORTERINGSKRAV**1.1 Maksimal utnyttelse av deltakelse i ESAs romprogrammer**

Norges deltakelse i ESAs programmer skal bidra til teknologiutvikling og kompetansebygging i norsk næringsliv, forskningsmiljøer og forvaltning. Videre skal deltakelsen bidra til å utvikle teknologi som kan ivareta norske brukerbehov. Innsatsen skal prioriteres mot områder der Norge har særlige forutsetninger eller behov. Resultater på dette området måles i form av ringvirkningsfaktor, returkoeffisienter og i hvilken grad ESA-deltakelsen utløser omsetning i norske bedrifter. Norsk Romsenter skal føre dialog med norske institusjoner og næringsliv som har aktiviteter innen romvirksomhet, med sikte på å sikre best mulig utnyttelse av ESA-medlemskapet.

Styringsparametere for dette målet, med resultatmål for 2017 er som følger:

Styringsparameter	Resultatmål 2017
Ringvirkningsfaktor for norske industriaktører	Minst 4,6
Returkoeffisient i ESAs <i>obligatoriske</i> programmer	Minst 0,80
Returkoeffisient i ESAs frivillige programmer	Minst 0,98
ESA-generert salg	Minst 1000 mill. kroner
Posisjonere og sikre nye roller for norske romaktører i det globale rommarkedet	Sikre tilgjengelige kontrakter innenfor ESAs nye næringsrettede programmer.

1.2 Maksimal nytte av Norges deltakelse i EUs romprogrammer

Deltakelse i EUs romprogrammer skal bidra til at Norge kan påvirke infrastruktur som er viktig for oss. Videre skal Norsk Romsenter jobbe for at norske aktører får den innsikten som er nødvendig for best mulig utnyttelse av EUs satellittsystemer for norsk industri og brukere. I 2017 vil det være særlig viktig å sikre kontinuiteten i Norges deltakelse i EGNOS, Galileo og Copernicus, herunder forberede en eventuell videreføring av norsk deltagelse etter 2020. Det er også med utgangspunkt i norske interesser viktig å følge utviklingen i EUs rompolitikk og implementeringen av EUs romstrategi.

Styringsparametre for dette målet, med resultatmål for 2017 er som følger:

Styringsparameter	Resultatmål 2017
Norsk deltakelse i EGNOS og Galileo på like vilkår som EUs medlemsstater	Ferdigstille avtale om norsk deltakelse i Galileo PRS
	Oppstart av utredningsarbeidet relatert til eventuell norsk deltagelse i neste fase av Galileo.
	Utrede forhold knyttet til håndtering av radiointerferens i frekvensbånd brukt til satellittnavigasjon
	Utarbeide rapport etter uavhengig måling av ytelse til Galileos åpne tjeneste i norske områder
Norsk deltakelse i Copernicus på like vilkår som EUs medlemsstater	Oppstart av utredningsarbeidet relatert til eventuell norsk deltagelse i neste fase av Copernicus
	Norsk involvering også i Copernicus' klima- og sikkerhetsprosjekter

1.3 Videre utvikling av nasjonal rominfrastruktur

Nasjonal infrastructuresatsing skal være komplementær med Norges internasjonale satsing gjennom deltakelse i ESA, EUs romprogrammer og bilaterale avtaler. Nasjonale aktiviteter skal bidra til å dekke behov som ikke kan løses gjennom internasjonalt samarbeid og fremme tiltak som øker brukernytten av Norges internasjonale satsing. Norsk Romsenter forvalter midler over kap. 922 post 74 til utvikling av nasjonal, romrelatert infrastruktur. Midlene forvaltes i tråd med de retningslinjer Stortinget har fastsatt i Prop. 1 S (2016-2017). Prioriterte oppgaver i 2017 er flerbruks dataprosessering og nasjonal oppfølging av EUs romprogrammer, samt videre utvikling av norske småsatellitter (AISSat og NorSat) og tilhørende bakkeinfrastruktur.

Styringsparametre for dette målet, med resultatmål for 2017 er som følger:

Styringsparameter	Resultatmål 2017
Utvikling av norske småsatellitter	Oppskyting og innkjøring av NorSat-1 og NorSat-2
	Oppskyting og innkjøring av AISSat-3
	Oppstart og realisering av fase B/C studier, samt anskaffelse av plattform til NorSat-3
	Innledende fase A-studie til NorSat-4
Videreutvikling av nasjonalt bakkeselement for Copernicus	Full tilgang til data fra Copernicus kjernebakkeselement og data lest ned i Norge, med produkter tilpasset norske brukere.

1.4 Effektiv offentlig forvaltning og verdiskapning også utenfor romsektoren

Romvirksomhet spiller en sentral rolle som tilrettelegger for viktige samfunnsoppgaver, slik som transport, naturressursutnyttelse og miljø- og klimaovervåking. Norges deltakelse i Galileo, EGNOS og Copernicus kan gi muligheter for utvikling av nedstrøms produkter og tjenester, også i deler av norsk næringsliv som ikke tradisjonelt regnes som en del av den romrelaterte industrien. For å sikre at Norges investeringer i romvirksomhet gir ringvirkninger på bredest mulig plan i samfunnet, er det nødvendig med tett samarbeid mellom Norsk Romsenter og andre aktører. Det legges derfor til grunn at Norsk Romsenter skal føre løpende dialog med etater som representerer viktige brukergrupper og med det øvrige virkemiddelapparatet, særlig Innovasjon Norge og Norges forskningsråd.

Styringsparametere for dette målet, med resultatmål for 2017 er som følger:

Styringsparameter	Resultatmål 2017
Understøtte det interdepartementale koordineringsutvalget for romvirksomhet (IKU) og dets underutvalg for romsikkerhet	Dekke rollen som faglig rådgiver og bidra til møteforberedelser og eventuelt etterarbeid.
Utnyttelse av jordobservasjonsdata Norge har tilgang til	Operativ flerbruksprosessering av Radarsat- og Copernicus-data
	Etablert nasjonal tilgang til Sentinel-2 og Sentinel-3
	Bistand til BarentsWatch og SIOS-implementering
Investeringer i romvirksomhet skal gi ringvirkninger på bredest mulig plan	Iverksette Innovasjon Norge, Forskningsrådet og Norsk Romsenters omforente arbeids- og aktivitetsplan for nedstrømsvirksomheten
	Etablere en norsk ESA-inkubator (BIC).

	Videreføre det norske systemet for teknologioverføring (National Transfer Initiativ – NTTI Norway)
	Kartlegge muligheter for hvordan norskstøttet satellittdata-infrastruktur knyttet til FN, herunder aktiviteter som FAOs SEPAL-prosjekt og 2030-agendaen.

1.5 Anerkjent rådgiver for norsk forvaltning og næringsliv

Norsk Romsenter skal være rådgivende instans for forvaltningen i romrelaterte saker, herunder sikkerhetsrelaterte spørsmål. Videre skal romsenteret gi råd til aktører i næringslivet om muligheter innen romvirksomhet. Det forutsettes tett dialog med Innovasjon Norge og Norges forskningsråd i dette arbeidet. Norsk Romsenter skal også, i samarbeid med Norges forskningsråd, legge til rette for å styrke norske forskningsmiljøer som på ulike måter gjør bruk av romsystemer.

Det er viktig at norske myndigheter har tilstrekkelig oversikt over hvordan den internasjonale utviklingen påvirker norske interesser. Norsk Romsenter skal derfor følge utviklingen i europeisk og global romvirksomhet, identifisere forhold som kan være av betydning for Norge og utrede hvordan norske interesser best kan ivaretas.

Rombasert infrastruktur er særlig viktig i nordområdene og Arktis, for å løse utfordringer knyttet til navigasjon, kommunikasjon og overvåking. Satsingen på romvirksomhet inngår derfor som et viktig ledd i regjeringens nordområdepolitikk. Norsk Romsenter skal gi arbeid relatert til nordområdene og Arktis høy prioritet.

Styringsparametere for dette målet, med resultatmål for 2017 er som følger:

Styringsparameter	Resultatmål 2017
Effektivt samvirke med nasjonale aktører	Definere en arbeidsform sammen med IN/NFR for bedre bruk av generelle virkemidler mot romvirksomheten.
	Gjøre en sikkerhetsmessig vurdering av fremtidige norske mikrosatellitter.
	Utrede norske interesser knyttet til GOVSATCOM, og muligheter for norsk deltakelse i programmet, i samarbeid med FD.
	Utredning av norsk operativ tilknytning til europeisk romovervåking (romvær og romtrafikk)
	Bistå NFD i utarbeidelse av beslutningsgrunnlag for arktisk satellittkommunikasjon
Relevant, tidsriktig og gjennomarbeidet strategisk rådgivning	Bistå NFD i utformingen og oppfølgingen av den nasjonale romstrategien
	Definere konsekvensene av EUs romstrategi for Norge.
	Tilrettelegge for vurdering av, og eventuelt beslutning om, norsk strategi for høyoppløselige satellittdata for Norges innsats for reduserte utslipp fra avskoging og skogforringelse i utviklingsland (REDD+).

	<p>Gi faglig støtte til KLD på enkeltsaker, som for eksempel fortløpende vurderinger av tekniske komponenter i prosjektdokumenter av relevans for klima- og skoginitiativet.</p>
	<p>Bistå KLD i dialog med kommersielle data- og tjenestetilbydere som arbeider med jordobservasjon for skogformål, for å søke å påvirke utviklingen av tilgjengelighet og pris på satellittdata og tilhørende tjenester for skog- og utviklingsformål.</p>
	<p>Etter oppdrag fra SD, utarbeide utkast til nasjonal strategi for posisjonsbestemmelse, navigasjon og tidsbestemmelse (PNT).</p>
	<p>I samarbeid med FD, utrede muligheter og begrensninger for sivil-militært samvirke på den europeiske, transatlantiske og nasjonale arena.</p>
<p>Kommunikasjon mot beslutningstakere og allmennheten</p>	<p>Synliggjøre næringspotensialet for tjenester basert på satellittdata</p>
	<p>Bidra til økt oppmerksomhet rundt betydningen av rombaserte tjenester for klima- og miljøpolitikk</p>
	<p>Profilere nytten av nasjonale satellitter</p>
<p>Effektivt samvirke med internasjonale aktører</p>	<p>Bistå KLD i relevante internasjonale fora som arbeider med bevaring av tropisk regnskog og tilrettelegging av satellittdata slik at disse bidrar til Klima- og skogprosjektets mål. Et eksempel på slike fora er Global Forest Observation Initiative.</p>
	<p>Med utgangspunkt i Norsk Romsenters eksisterende representasjon i ESA og EUs romprogrammer, søke å påvirke utviklingen av satellittsystemer og relaterte brukerprosjekter slik at de støtter tropiske skogland og internasjonale organisasjoner som FAO i deres arbeid med skogforvaltning. Spesifikt skal muligheten for å utvikle dedikerte tjenester under Copernicus-programmet tilknyttet tropisk skog følges opp.</p>
	<p>Forberede og støtte en eventuell oppstart av norsk deltagelse i FNs Committee on the Peaceful Uses of Outer Space (COPUOS).</p>

VEDLEGG 2: STYRINGSKALENDEREN FOR 2017**Leveranser og etatsmøter 2017**

Mnd.	Dato	Aktivitet	Mnd.	Dato	Aktivitet
Jan.	Medio jan. - medio feb.	Avslutning statsregnskap 2016	Juli		
Feb.			Aug.		
Mars	1. mars*: Ca. 1. mars**: 7. mars: 15. mars:	Årsrapport 2016 Ev. innspill til revidert budsjett 2017 Etatsmøte vår Budsjettforslag 2018	Sept.	20. sept.: 20. sept.:	2. tertialrapport med risikovurdering Status økonomi per 31.aug., og ev. innspill endringsproposisjon høstsesjon 2017
April	30. april	Rapportering for forvaltning av nasjonale følgeprogrammer	Okt.	Okt. - nov. Ultimo okt:	Dialog om tildelingsbrev for 2018 Etatsmøte høst (dato avtales)
Mai	20. mai: Medio mai – medio juni:	1. tertialrapport Etatsmøte sommer (dato avtales)	Nov.	1. nov.	Innspill til store satsinger 2019
Juni		Kontraktssamtale med etatsleder	Des.	31. des.	Tildelingsbrev for 2018

*Frist for årsrapport for 2017 er 1. mars 2018.

** Departementet vil komme tilbake til nøyaktig frist for innspill til RNB.

Krav til leveranser*Avslutning av statsregnskapet for 2016*

Frister og krav til leveranser ved avslutning av statsregnskapet for 2016 er meddelt i eget brev av 25.11.2016, vår ref. 15/3768.

Årsrapport

Årsrapporten med årsregnskap for 2016 skal følge felles mal for statlige årsrapporter og anbefalingene Direktoratet for økonomistyring (DFØ) har til innhold og utforming, med mindre noe annet er eksplisitt avtalt i etatsstyringsdialogen. Se dfo.no/no/Styring/Arsrapport.

Virksomheten skal rapportere om status for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i årsrapporten. I rapporten for 2016 ber vi spesielt om en status for hvordan fire tiltaksområder i handlingsplanen for informasjonssikkerhet er fulgt opp. Vi ber også virksomheten medvirke ved rapportering om sikkerhetstilstanden, sikkerhetsstyring og gjennomførte øvelser i regi av Justis- og beredskapsdepartementet.

Vi ber om at det vedlagte skjemaet for rapportering om kjønn og mangfold benyttes i virksomhetens rapportering om likestilling.

Eventuelle innspill til revidert budsjett - Omdisponeringer og tilleggsbevilgninger vårsesjon 2017

I løpet av våren legger regjeringen fram en proposisjon om omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet. Det skal i hovedsak bare fremmes forslag om tillegg som er begrunnet i uforutsette forhold. Dersom etaten har innspill til saker som bør fremmes, ber departementet om at det for hvert enkelt forslag går fram:

- Kort beskrivelse av hva forslaget gjelder og begrunnelse. (F.eks om forslaget gjelder paralleljustering, omdisponering eller utgifts-/inntektsendring.)
- Beløp per kap./post som forslaget vedrører.
- For eventuelle innspill om utgiftsøkninger, skal det gå fram hvilke tiltak som er gjennomført for å begrense utgiftene.

Budsjettforslag 2018

Budsjettforslaget skal vise hvordan etaten vil prioritere sine ressurser det kommende året, gitt at bevilgningen videreføres på nivå med inneværende år (justert for 0,5 % avbyråkratiserings- og effektiviseringskutt). Innspillet vil danne grunnlag for diskusjon av etatens strategiske planer i styringsdialogen og for departementets arbeid med Prop. 1 S. Budsjettproposisjonen skal i tillegg til å fremme forslag til bevilgning på kapittel og post tydelig formidle hovedprioriteringene for den enkelte virksomhet.

Budsjettforslaget skal ta utgangspunkt i virksomhetens fastsatte mål, strategier og gjeldende budsjetttramme og inneholde følgende:

1. Omtale av hovedprioriteringer for 2018. Hovedprioriteringer skal angi hva som er de 1-3 viktigste områdene som etaten skal ha oppmerksomhet på i 2018.
2. Omtale av oppgaver som foreslås prioritert ned på kort eller lang sikt, for å frigjøre ressurser til høyere prioriterte oppgaver, og konsekvensene av dette.
3. Oversikt over utgifter per virksomhetsområde/hovedområde for årene 2016 (regnskapstall), 2017 (gjeldende budsjett) og 2018 (gitt dagens ramme).

I tillegg skal etaten spesifisere driftsutgiftene for 2017 (01-posten) på underpost 01.1 Lønn og godtgjørelser og 01.2 Varer og tjenester.

Nærmere om investeringer

Departementet ber etaten i budsjettforslaget redegjøre for investeringer som etaten planlegger å gjennomføre innenfor gjeldende budsjett, med inndekning over flere år. Redegjørelsen skal inneholde en vurdering av tiltakets nytte, opplysninger om samlet investeringsbehov og fordeling av utgifter over år. Dette kan for eksempel gjelde mindre byggeprosjekter uten husleie-kompensasjon, eller IKT-investeringer.

Departementet minner om at IKT-investeringer skal være i henhold til digitaliseringsrundskrivet (H-09/2016) fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) forvalter en medfinansieringsordning for digitaliseringsprosjekt.

Risikovurdering

Etaten skal vurdere risiko som ledd i sin interne styring, jf. økonomiregelverket og

hovedinstruksen. Arbeid med strategiplaner, ressursdisponering og større utviklingstiltak i etaten skal alltid bygge på risikovurderinger.

Departementet ber etaten legge fram en overordnet vurdering av risiko knyttet til:

- Måloppnåelse
- Effektiv bruk av ressurser
- Pålitelig rapportering
- Etterlevelse av lover og regler

Der hvor risiko vurderes som høy eller kritisk, skal grunnlaget for vurderingen utdypes. Det skal benyttes systematiske metoder for å beskrive sannsynlighet og konsekvens i de enkelte risikovurderingene. Dette er viktig for å kunne avstemme risikotoleranse mellom departement og etat. Videre skal årsaken til risikoen identifiseres og risikoreduserende tiltak beskrives.

I tillegg bes etaten å kommentere dersom det er kjennskap til fremtidige hendelser i påfølgende år som kan påvirke de enkelte risikovurderingene.

Status økonomi og ev. innspill til omdisponeringer og tilleggsbevilgninger høstsesjon 2017

Departementet ber etaten legge fram en statusrapport om budsjettsituasjonen per 31. august. I tillegg vil departementet underveis vurdere behovet for hyppigere økonomirapportering enn det styringskalenderen legger opp til. Rapportene skal være basert på statsregnskapet. I rapporten skal det for hver kap./post gå fram:

- Disponibelt beløp (saldert budsjett, endringer i bevilgning gjennom året, refusjoner/merinntekter).
- Regnskapsført i statsregnskapet per 31.august.
- Prognose for hele året.
- Kommentarer til eventuelle vesentlige avvik mellom disponibelt beløp og regnskapsført.

Rapporten per 31. august skal også omfatte eventuelle innspill til omdisponeringer og tilleggsbevilgninger som bør fremmes i høstsesjonen. Krav til eventuelle innspill følger av punkt ovenfor om eventuelle innspill til omdisponeringer og tilleggsbevilgninger i vårsesjonen.

Innspill til store satsinger 2019

Som et ledd i departementets arbeid med innspill til regjeringens første budsjettkonferanse, ber departementet om eventuelle innspill til større satsinger. Departementet ber om at eventuelle innspill inneholder følgende informasjon:

Oppsummering

- Kort oppsummering av satsingsforslaget, 2-5 linjer og maks 1/2 side.
- Tiltakets formål og varighet.
- Utgifter i 2019 og hvert av de påfølgende tre år, med en oversiktlig framstilling av de økonomiske og administrative konsekvensene av tiltaket.
  - Kapittel og post på NFDs område

- Eventuell merverdiavgift som påløper (posteres på FINs kap/post)
- Evt. andre kapitler og poster som blir påvirket.

Tilleggsopplysninger

Alle satsingsforslag skal inneholde kortfattede svar på de seks spørsmålene i kapittel 2-1 i utredningsinstruksen:

1. *Hva er problemet, og hva vil vi oppnå?*
2. *Hvilke tiltak er relevante?*
3. *Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene?*
4. *Hva er de positive og negative virkningene av tiltakene, hvor varige er de, og hvem blir berørt?*
5. *Hvilke tiltak anbefales, og hvorfor?*
6. *Hva er forutsetningene for en vellykket gjennomføring?*

DFØ har utarbeidet en veileder om hvordan disse spørsmålene kan besvares.

For forslag som ventes å ha vesentlige nytte- eller kostnadsvirkninger skal det også utarbeides en samfunnsøkonomisk analyse.

Det skal utarbeides gevinstoversikt, der det er relevant for forslaget. En gevinstoversikt skal gi oversikt over sentrale, potensielle gevinster av et prosjekt og sentrale forutsetninger for at disse gevinstene skal kunne realiseres. Dette kan bygge videre på svarene på spørsmål 4 og 6.

Ved behov skal tilleggsopplysningene også omfatte gjennomført/planlagt utredningsprosess bak forslaget, inkl. kontakt med berørte parter.

VEDLEGG 3: FULLMAKTER 2017

Fullmakter i henhold til bevilgningsreglementet

Bevilgningsreglementet har bestemmelser om unntak fra de hovedprinsipper som reglementet ellers er basert på. Vilkår for bruk av unntaksbestemmelsene er redegjort for i Finansdepartementets rundskriv R-110, sist oppdatert 25.11.2013. Det vises også til veileder for statlig budsjettarbeid utgitt av Finansdepartementet (R-0634 B), som forklarer budsjett-fullmaktene nærmere.

Nærings- og fiskeridepartementet delegerer med dette følgende fullmakter til Norsk Romsenter for 2017:

- Fullmakt til å inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester ut over budsjettåret, jf.pkt 2.3 i rundskriv R-110/2013, forutsatt at eventuelle avtaler inngås innenfor rammen av [*Instruks om håndtering av bygge- og leiesaker i statlig sivil sektor*](#), fastsatt 20. januar 2012 og sist endret 29. mai 2015.
- Valutakonto, unntak fra bestemmelse i økonomistyringsreglementet, jf. brev fra Direktorat for økonomistyring 09.12.2014 (ref:14/8992-2).

Departementet tar forbehold om at fullmaktene kan inndras dersom de ikke benyttes i overensstemmelse med kravene i rundskriv R-110. Det bes om særskilt rapportering om utnyttelsen av hver enkelt fullmakt i forklaringene til statsregnskapet.

I behandlingen av statsbudsjettet er det vedtatt å gi Kongen fullmakt til å gi bestemmelser om en prøveordning for budsjettårene 2017–2019 med adgang til å overskride driftsbevilgninger med inntil fem prosent til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i løpet av de følgende fem budsjettår. Finansdepartementet vil gi nærmere bestemmelser om oppfølging og innhold i prøveordningen gjennom en revisjon av rundskriv R-110, som ventes på nyåret 2017.

Administrative fullmakter

Det vises til følgende:

- Nærings- og handelsdepartementets (NHDs) brev av 06.12.04 om ikrafttredelse av Norsk Romsenters personalreglement med virkning fra samme dato.
- NHDs brev av 10.03.05 om delegering av administrative bestemmelser i forbindelse med teletjenester, flytting til utlandet, oppholdsgodtgjøring mv. til deltakere ved kortvarige kurs, konferanser mv. og ansvar og garanti for statens oppkrevere og regnskapsførere.
- NHDs brev av 16.03.06 om delegering av fullmakt vedrørende kompensasjon for arbeids- og reisetid for tjenestereiser i utlandet.

**VEDLEGG 4: REGISTRERINGSSKJEMA FOR TILSTANDSRAPPORTERING –
KJØNN OG MANGFOLD**

	Eks.	Kjønnsbalanse			Månedslønn	
		Menn %	Kvinner %	Total (N)	Menn Kroner	Kvinner Kroner
Totalt i virksomheten	2016					
	2015					
Toppleidelse (eks. direktør, ass. dir.)	2016					
	2015					
Mellomledelse (eks. avdelingsdirektør)	2016					
	2015					
(eks. sjefingeniør)	2016					
	2015					
(eks senioringeniør)	2016					
	2015					
(eks overingeniør)	2016					
	2015					
(eks. seniorrådgiver)	2016					
	2015					
(eks. rådgiver)	2016					
	2015					
(eks. førstekonsulent)	2016					
	2015					
(eks. konsulent)	2016					
	2015					

	Eksempel	Antall tilsatte	Deltid		Midlertidig ansettelse		Foreldre- permisjon		Legemeldt sykefravær	
			M%	K%	M%	K%	M%	K%	M%	K%
		Total (N)								
Navn på virksomheten	2016									
	2015									